

The Polish National Radical Movement in 1920–1930 ss.

Abstract. Taking into consideration recently the growth of the popularity of the right-wind political organizations in European countries this phenomenon requires the further studying. The author examined the history of the creation and development the leading Polish national organizations during the period of the Second Polish Republic.

The Polish right-wind radicalism as political power was created in the middle of 1930th in result of political conflict among the Polish national democracy. The most famous right-wind political groups became the ONR, the “ABC” and the RNR “Falanga”. The base of the ideology of the indicated organizations were ideological foundations of the political school of Roman Dmowski and the principles of the integral nationalism. In their activity the right-wind members of the ONR used the same principles of the functioning and organization that were inherent the Spanish “Falanga” and the Italian Partito Nazionale Fascista. In fact we can consider the ONR as the Polish equivalent of the European fascism. The joint political aim that combined all the political groups of the national-radical movement was the foundation of the Poland state at base of totalitarianism, nationalism and Catholicism. The feature of the Polish pre-war national radical movement was the using the symbiosis of the nationalistic ideas, Anti-Semitism and the ideology of the Catholic fundamentalism.

The individual variety of the Polish pre-war right-wind radicalism we should consider the informal ethnic religious group the “Zadruga” that had the idea of the returning the Polish to their own Slavic roots and to their own heathenish religion.

The Polish national and radical movement founded in the middle of the 1930th according to the Italian and German patterns could survive in the XXIst century. Nowadays it serves the sample for the imitation to many Polish modern extremist organizations.

In 2001 the Polish right-wind groups were elected for the first time to the Parliament in Poland. This fact initiated the process of the growth of the role the ultra radicals in the political life in the country. The elections in the Polish Parliament in 2015 certifies the fact of the growth of the popularity of the right wind parties in Polish society.

Key words: National radical movement, rightwing organizations, the ultra-right organizations, right-wing extremism, nationalism, Poland.

УДК 327: 8 [061.1]

Коппель О. А.,

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
(Київ, Україна), E-mail: helenkoppel45@gmail.com

Пархомчук О. С.,

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
(Київ, Україна), E-mail: parkhomchuk45@gmail.com

АЛЬТЕРНАТИВНІ КОНЦЕПЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ПОРЯДКУ

Анотація. Статтю присвячено важливій науковій проблемі організації сучасної міжнародної системи, особливостям ієрархії її підсистем та елементів і взаємозв'язків між ними в умовах формування глобального порядку. Визнача-

ються особливості формування нового міжнародного порядку, його глобальні тенденції та регіональні особливості. Особлива увага приділяється альтернативним моделям глобального порядку.

Ключові слова: *глобальний порядок, сучасна міжнародна система, суверенітет, новий світовий порядок, глобальні тенденції, глобальні держави.*

Дослідження заявленої проблематики актуальне передусім з огляду на глобальні зміни, які відбуваються в сучасному світі. В науці про міжнародні відносини існують різні концепції глобального міжнародного середовища, його організації та особливостей функціонування. Формування сучасного світового порядку відбувається як діалектичний процес взаємодії тенденцій збереження наступальності з попередньою історичною формою існування міжнародного порядку і його радикального оновлення в найбільш істотних рисах. Його суть характеризується терміном «глобалізація», він формується як порядок глобальної спільноти, порядок на базі глобалізації, як глобальний порядок. Це передбачає аналіз формування та функціонування міжнародної системи в її відносинах з акторами регіонального і національного рівнів.

Визначення державами власних підходів до формування глобального порядку невід’ємно пов’язане з відповідним концептуальним баченням світової еволюції, яке визначається особливостями їх стратегічної культури. Їх ментальність поєднує як загальнолюдські, так і унікальні характеристики, які історично формувались на основі матеріальних та духовних цінностей традиційної культури та інтегративної культури світового співтовариства.

Предмет нашого дослідження вивчався побічно як в вітчизняній, так і в зарубіжній науковій думці. Теоретичні і методологічні аспекти дослідження глобального порядку аналізуються, зокрема, у працях І. Валлерстайна, А. Кінга, Л. Міллера, Р. Робертсона, А.-М. Слоттер, Дж. Розенау, С. Хантінгтона, проблеми формування нового міжнародного порядку – у працях З. Бжезинського, Г. Кіссінджера, Р. Літтла, М. Лебедевої, Ю. Пахомова, У. Грейдера, Я. Тінбергена, Д. Хелда, Н. Хомського та ін. Ці та інші дослідження заклали фундамент для застосування методологічних принципів і підходів у рамках парадигми порядків до політологічного аналізу його альтернативних моделей з врахуванням впливу на їх формування особливостей стратегічної культури держав. Незважаючи на наявність певних напрацювань в цій сфері, загалом можемо констатувати відсутність узагальнюючих публікацій, які б були повністю присвячені вивченню предмету нашої статті.

В міжнародному житті стверджуються нові центри прийняття політичних рішень, зокрема КНР, Індія, деякі держави ісламського світу, здатні не просто впливати на вже існуючі правила «глобальної гри», але й доповнювати старі чи навіть визначати її нові правила. В цьому контексті особливого значення набуває аналіз специфіки альтернативних концепцій глобального порядку, зокрема КНР, Індії, «ісламської концепції міжнародного порядку», що й зумовило мету нашого дослідження.

Авторський аналіз базується на визнанні того, що системний підхід

відкриває нові можливості та перспективи для більш глибокого осмислення міжнародних відносин та прогнозування їхнього майбутнього розвитку. Оскільки системний підхід виявляється у трактуванні міжнародних відносин як цілісного явища, де існують закономірні зв'язки між його елементами, чітка ієрархія та сталі взаємозалежності, теорія міжнародного порядку як складова теорії міжнародних систем досліджує поведінку міжнародних акторів, яка впливає з їх взаємодії в межах системи.

Порядок формується не всіма елементами міжнародної системи, а декількома найпотужнішими за сукупним потенціалом державами, або державою, яка досягла рівня гегемону. Існує значна кількість підходів до визначення сучасної системи міжнародної стратифікації держав як елементів міжнародної системи, зокрема виокремлення «глобальних держав» (З. Бжезинський), «світових держав» – США, ЄС, КНР, Японії, РФ та Індії, або «великих держав» – Китаю, РФ, Великої Британії, Франції, Німеччини, Японії.

В сучасному світі США після розпаду біполярної системи залишилися єдиною наддержавою, найпотужнішою в військовому і політичному плані, вони відіграють найбільш активну роль у формуванні нового міжнародного порядку. Але їх лідерство буде піддаватись ерозії, зокрема з боку держав, які уособлюють інші цивілізації.

На сучасному етапі Китай та Індія є одними з найбільш динамічних держав, що розвиваються, що неминуче призводить до зміни їх ролі в системі міжнародних відносин. Найвищі в світі на останні десятиріччя темпи економічного зростання і активне залучення до світової господарської системи обумовили процес перетворення КНР з регіонального лідера в одну з провідних світових держав (глобальну відповідальну державу).

На обрання лідерами світової політики стилю дій в глобальному соціополітичному середовищі впливає їх бачення моделі глобального порядку в умовах посилення проявів кризи Вестфальської світополітичної моделі. Адже кожний соціум має детермінуючий імператив отримати в міжнародному середовищі достатню владу й можливостей самореалізації з метою створення та підтримки порядку, найбільш безпечного для власного буття. Натомість похідна дивергенція спрямовує рух соціумів або до створення власної моделі (США), або до об'єднань чи груп, які мають споріднене бачення «ідеальної моделі» світоустрою (БРИКС), або, в випадку відсутності власного бачення такої моделі чи достатньої потужності для реалізації власної моделі, до сполучень із сильним лідером чи лідерами, що мають таке власне бачення (Україна).

В ХХ столітті ідеї світополітичного регулювання формувались в американо-європейській, переважно ліберальній традиції, їх створювали західні ідеологи.

Базові принципи підтримки стабільності міжнародного порядку сьогодні намагаються переглянути. Найголовнішим принципом підтримки стабільності міжнародного порядку був принцип балансу сил. Але він найбільш успішно працює лише в таких міжнародних системах, які мають чітку ієрархічну структуру, відбудовану на основі силових потенціалів

наймогутніших держав. В той же час він зберігає своє значення, оскільки світ продовжує базуватись на державоцентричній основі. В результаті збільшення кількості складових елементів та їх взаємопов'язаності поміж собою трансформується сама структура системи і, відповідно, порядок, що в ній утворюється. Сучасна міжнародна система еволюціонує і ускладнюється за рахунок створення мереж і нових корелятивних взаємозв'язків між її елементами. Одночасно з руйнацією біполярного світового порядку відбувається прискорений процес трансформації більш глобального Вестфальського порядку. Країни світ-системного ядра вживають спроби доповнити звід правил і принципів, на яких ґрунтується сучасний міжнародний порядок. Військова агресія РФ проти України і реакція на неї частини світової спільноти свідчать про прагнення Росії нав'язати власне бачення принципів організації нового міжнародного порядку, які базуються на праві глобальних держав порушувати норми міжнародного права, відмові від врахування інтересів середніх та малих держав, перегляді Ялтинсько-Потсдамського територіального устрою світу.

Ідея щодо внутрішньої неоднорідності сучасної міжнародної системи і типологічної різноманітності її підсистем знайшла відображення, зокрема, у Г. Кіссінджера. Якщо в своїй роботі «Дипломатія» він висловлює точку зору, що порядок у сучасній системі буде забезпечуватись за зразком Віденського «концерту націй», але баланс сил буде здійснюватись на глобальному рівні, то в подальших працях, зокрема «Чи потрібна Америці зовнішня політика?» та «Світовий порядок» він вже акцентує увагу на неоднорідності глобальної міжнародної системи. Звідси від приходиться до висновку щодо необхідності сформулювати концепцію порядку в межах окремих регіонів, прийнятну для інших, зауважуючи, що військове домінування в регіоні однієї тоталітарної держави загрожує міжнародним порядком інших регіонів. Він визначає декілька рівнів порядку: як теоретичної моделі, зокрема на рівні окремого регіону чи цивілізації; на міжнародному порядку як практичному втіленню вказаних концепцій на значній частині території світу, настільки значній, що це може впливати на глобальний баланс сил [1, с. 201–202]. Відсутність єдності поглядів наукової спільноти щодо ключових чинників формування сучасного міжнародного порядку, переформатування і розвитку міжнародної системи зумовили інтенсифікацію теоретизування щодо ролі та значення стратегічної культури як окремої характеристики акторів сучасних міжнародних відносин. В умовах зовнішньої агресії проти України ці дискусії виходять далеко за межі теоретичних розробок і обумовлені необхідністю збереження незалежної української держави і важливістю розв'язання конкретних завдань як її зовнішньої, так і внутрішньої політики.

Після закінчення блокового протистояння головна увага дослідників була спрямована на такі проблеми, як характер сучасного стану міжнародної системи в цілому (зокрема параметри полярності, параметри лідерства та структура і середовище міжнародної взаємодії); процеси зміни (динаміки) цих станів; регулювання та саморегулювання цих процесів. Виникає ідея щодо безконфліктного розвитку міжнародних відносин і переході

ліберальної демократії на домінуючі позиції в світі (Ф. Фукуяма). Але нагадаємо, що Вестфальська світополітична модель, яка з початку була моделлю європоцентриською, не була побудована на ціннісних орієнтирах, що надавало їй на той час безсумнівні переваги, оскільки цінності не можуть бути предметом обговорення і з них неможливі компроміси. Основою цієї моделі стали державні інтереси, з приводу яких компроміс є можливим. Її толерантність до внутрішньої організації елементів, які поступово до неї залучались, стала однією з причин того, що європоцентриський Вестфальський проект згодом перетворюється на глобальний, розповсюджується на інші континенти. Він проіснував більше 360 років, з яких вже майже 100 років, з точки зору багатьох дослідників, знаходиться у стані кризи і зберігається до сьогодні, хоча і з певними модифікаціями.

Але свої правила діяли і в довестфальських міжнародних системах. Стародавні цивілізації, зокрема китайська і індійська, не мають жодних комплексів перед Заходом, навпаки, вони є носіями власної системи моральних і суспільних цінностей. Зараз виникають «незахідні» альтернативні моделі глобального порядку, робиться виклик тим механізмам його регулювання, котрі були закладені у західному світі, з'являється усе більша кількість їхніх альтернатив. До участі в його підтриманні, в якій раніше були задіяні держави західної цивілізації, залучаються і інші цивілізаційні центри.

Серед держав, які проти однополярного світового устрою, нові зростаючі потужні гравці, насамперед Індія і Китай. І не тільки тому, що вони самі претендують на роль окремих силових полюсів у новій розстановці сил, але й тому, що у традиційних світоглядних доктринах двох великих цивілізацій Сходу існують свої підходи до можливого глобального порядку. Крім того, вони хочуть бути вільними у впровадженні власних зовнішньополітичних курсів. Тому їх традиційним баченням є таке, що міжнародна система природно залишатиметься багатопольною, відкидаючи спроби на захист однополярного світу. За тенденції посилення конфліктної опозиційності лідерській парадигмі побудови глобального світоустрою її перестають сприймати як інтеграційний імператив, що призводить до необхідності або чергової парадигмальної модифікації лідерської моделі, або самого лідера структурно-системних побудов на міжнародній арені, чи зміни лідерської моделі взагалі.

Специфічні культурні та політичні особливості цих держав систематизуються авторами у рамках поняття «стратегічна культура», яке тлумачиться як сукупність світоглядних уявлень, ідей та типів поведінки, які витікають із спільного досвіду та історії і формують колективну ідентичність та відношення до інших груп, а також визначають характерні засоби для реалізації зовнішньополітичних цілей, як відправну точку для будівництва гіпотез щодо наявності чи відсутності зв'язку між стратегічною культурою та механізмом прийняття рішень у зовнішній політиці. Зокрема, як індійська та китайська, так і ісламська стратегічні культури за своєю суттю не відповідають теоретичним моделям, які є звичними для західного сприйняття. Порівнюючи Китай і Сполучені Штати, Г. Кіссінджер зазна-

чав, що спільним для них є визнання власної «особливої місії», відмінним – те, що Китай ніколи не підтримував американську ідею універсалізму для розповсюдження своїх цінностей в усьому світі [2, с. 425]. Китай як держава з безперервною історією матеріальної цивілізації в п'ять тисячоліть і письмовою історією держави в 3,5 тисячоліть має багатий досвід реалізації власної зовнішньополітичної стратегії. Він уособлює велику цивілізацію і багато в чому саме завдяки спадковості і безперервності цивілізаційного розвитку посідає значну позицію у світових справах. Цивілізаційними особливостями Китаю є висока внутрішня гомогенність, незалежність, тривалість і стійкість китайської цивілізації. В певному сенсі його можна вважати одним з найстаріших глобальних проектів, оскільки він володіє всіма проектоутворюючими ознаками, а саме – проектостворюючою територією (традиційна територія розселення ханьців), проектоутворюючим народом (великоханьці), проектоутворюючою ідеєю – (доктрина Центру світу – Піднебесної Серединної Імперії та «Волі Неба») та проектоутворюючою елітою – чиновництвом, яке служить державі (раніше під керівництвом імператора – «Сина Неба», зараз цю функцію виконує ЦК КПК) [3, с. 162–163].

Традиційні цінності, уяви китайців про світ, місце та роль Китаю в світовій політиці і економіці виступають в якості фундаменту, який визначає його бачення глобального порядку. Частково вони спираються на традиції китаєцентризму – обґрунтуванні провідної ролі Китаю в регіоні і в світі в цілому. За тисячоліття існування китайської цивілізації Китаю ніколи не доводилось мати справу з іншими країнами або цивілізаціями, які були співставимими для нього за своїми масштабами та досконалістю. На протязі вісімнадцяти з двадцяти останніх століть він переважав решту світу не тільки за кількістю населення і розмірами території, але й виробляв більшу частину світового ВВП.

Протягом більшої частини своєї історії Китай розцінював міжнародну систему, в якій він знаходився, як таку, що чекає його лідерства. Притаманні китаєцентризму вертикальні зв'язки в міжнародних відносинах були спроектовані на систему взаємовідносин Китаю з зовнішнім світом. Така природа системи відрізнялася від Вестфальської моделі, апробованої в Європі. До середини XIX століття китаєцентрична система була основою міжнародних відносин в Східній Азії, але згодом була зруйнована діями західних колоніальних держав. Міжнародні відносини в Азії характеризувалися значною увагою до збереження формальної ієрархії між регіональними акторами. Існуючий стан справ допускав неформальну рівність між сторонами. У Вестфальській Європі існувала інша традиція: держави-нації були формально рівні між собою, але практика доводила існування неформальної ієрархії.

На сучасному етапі керівництво країни підтримує концепцію «багатополярності» і побудови багатополярного світу, переходу від «вертикального порядку», в якому домінували західні цінності, до «горизонтального», де Китай стане нарівні з західними країнами як в економічному і політичному, так і в духовному сенсі. Такий підхід відбувається в межах

поступового позиціонування Китаю в якості «відповідальної глобальної держави», точкою відліку чого можна вважати завершення холодної війни. В той же час Китай не висловлював претензій на статус глобальної наддержави, продовжуючи позиціонувати себе як країну, що розвивається, що певною мірою обмежувало зону його відповідальності. З точки зору китайських політологів, на сучасному етапі США мають перевагу над іншими державами, але тенденція до багатополярності знаходить відображення у формуванні нових полюсів багатополярного світу – США, Росії, ЄС, КНР, Японії.

З точки зору китайського керівництва, тенденція до багатополярності відображає прагнення багатьох держав світу до проведення незалежного політичного курсу і сприяє демократизації міжнародних відносин. У відповідності з цим акцент у зовнішньополітичному курсі КНР переносився з використання протиріч в системі міжнародних відносин у відповідності з концепцією «трьох світів», до участі Китаю до розбудови багатополярного світового устрою, в якому Китай мав би грати більш активну роль і затвердити себе в якості реального центру сили в міжнародній політиці. Більш важливого значення набувала економічна взаємодія і створення нових зовнішньополітичних концепцій, які надавали б змогу проводити китайську експансію невійськовими засобами: концепції «мирного піднесення», «глобальної відповідальності», «концепції наукового розвитку», концепції «гармонійного світу». В основі нового курсу КНР була ідея «комплексної державної могутності», яка полягала в тому, що в сучасних умовах державна потуга визначається не тільки військовим потенціалом, але й вираженою зовнішньою політикою, рівнем соціально-економічного розвитку, економічним потенціалом.

На відміну від китайського, «індійський проект» не претендує на статус «глобального», хоча може збагатити теорію глобального порядку власними високими моральними принципами. Стратегічна культура Індії базується на цінностях традиційних індійських релігійно-філософських систем – передусім індуїзму, а також буддизму і джайнізму. Це, зокрема, «концепція єдиного світу», тобто сприйняття світу як цілісної єдиної родини, принцип «єдності у різноманітті», традиція толерантності, взаємоповаги та шанування ідей і поглядів інших, «теорія ненасилля»(доктрина ахімси). Віддаючи пріоритет мирним засобам у вирішенні конфліктних питань, війна в індійців традиційно вважалась останнім засобом у політиці, натомість високо цінувалося вміння жити в гармонії з сусідами, можливість використовувати здобутки інших і навчати їх власним цінностям. Індійське суспільство приймало і поглинало загарбників, використовуючи відкрите проголошення своїх вимог, громадянську непокору та відмову від будь-якого співробітництва з колоніальним урядом.

Особливої уваги і більш детального дослідження потребує і т.з. «ісламський проект» або «ісламська альтернатива». Іслам виступає як організуючий фактор в історії Сходу, ядро та мотивуюча сила ісламської цивілізації. Іслам володіє підвищеною здатністю мобілізувати великі маси людей, на сучасному етапі є найбільш динамічною з усіх світових релігій.

На користь глобальної ролі ісламу свідчить, зокрема, його детериторізація.

Специфіка мусульманської релігії визначається тим, що з самого початку іслам формувався як державна релігія, і цей стан є для нього найбільш природним. Іслам являє собою всеохоплюючу релігію, на відміну від християнства, котре в різні періоди своєї історії контролювало в тій чи іншій мірі суспільне життя, але ніколи не витискувало повністю світської влади, іслам заповнював усі сфери мусульманського суспільства, визначає характер економічних відносин, форми політичної організації, соціальну структуру, культуру і побут віруючих. Духовне життя в мусульманських країнах не було під контролем ісламу, а просто проходило в його рамках, було ісламським по формі і по суті. Ісламська релігійна доктрина містить у собі не тільки релігійно-філософські і моральні принципи, але й приписи соціально-економічного і політичного характеру. Ідейні течії в ісламі найчастіше класифікують на традиціоналістські та реформаторські, в останніх виокремлюють модернізм та фундаменталізм. Важливою складовою ісламського фундаменталізму є поділ світу на «територію ісламу» та «територію війни», концепції халіфату, утворення єдиної ісламської держави та джихаду, принципи ісламської солідарності, тобто власні принципи побудови глобального порядку.

Таким чином, формування глобального порядку відбувається як діалектичний процес взаємодії тенденцій збереження наступальності з попередньою історичною формою існування міжнародного порядку і його радикального оновлення в найбільш істотних рисах. Він формується як порядок глобальної спільноти, як глобальний порядок, на основі поєднання як загальнолюдських, так і унікальних характеристик, які історично формувались на основі матеріальних та духовних цінностей традиційних культур та інтегративної культури світового співтовариства і потребують подальшого наукового дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Kissinger H. Does America need a foreign policy?: Toward a diplomacy for the 21st century / H. Kissinger. – New York : Simon & Schuster, 2001. – 352 p.
2. Киссинджер Г. О Китае / Г. Киссинджер; перевод с английского В. Н. Верченко. – Москва: АСТ, 2014. – 635 с.
3. Ачлей А. Китайская грамота: что у китайцев не так, как у других, и как это знание применить с пользой для дела / А. Ачлей, А. Девятов, Д. Регентов (Интеллектуальный спецназ) – М.: ООО «Издательство «Волант», 2011. – 336 с.

Коппель А. А., доктор исторических наук, профессор, профессор кафедры международных отношений и внешней политики Института международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Киев, Украина), E-mail: helenkoppel45@gmail.com

Пархомчук А. С., доктор политических наук, профессор, профессор кафедры международных отношений и внешней политики Института международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Киев, Украина), E-mail: parkhomchuk45@gmail.com

Альтернативные концепции глобального порядка.

Аннотация. Статья посвящена важной научной проблеме организации международной системы, особенностям иерархии ее подсистем и элементов, связей между ними в условиях формирования глобального порядка. Определены осо-

бенности формирования нового мирового порядка, его глобальные тенденции и национальная специфика. Особое внимание уделено альтернативным моделям глобального порядка, определению влияния на них фактора стратегической культуры.

Ключевые слова: глобальный порядок, современная международная система, суверенитет, новый мировой порядок, глобальные тенденции, глобальные державы.

Koppel A. A., doctor of historical sciences, full professor, Professor of the Department of international relations and foreign policy the Institute of international relations Kiev national University. Taras Shevchenko (Kiev, Ukraine), E-mail: helenkoppel45@gmail.com

Parkhomchuk A. S., doctor of political Sciences, full professor, Professor of the Department of international relations and foreign policy the Institute of international relations Kiev national University. Taras Shevchenko (Kiev, Ukraine), E-mail: parkhomchuk45@gmail.com

Global order alternative conceptions.

Abstract. *The peculiarities of new order composition and its global and regional trends are accentuated. Main attention is focused on alternative conceptions of the global order within the strategic culture factor. Characteristics of new world order formation, its global trends and regional tendencies and their direct influence on Ukraine are being defined as well. Special attention is being paid to Chinese and Indian development paradigms in conditions of global order composition.*

Chinese political analysts have devoted more attention since the late 1990s to the elaboration of the concept of the responsibility of China as a global power. The process of China's perception of its status as a global power was long and difficult. The concept of "peaceful rise" of China and the formula of "peaceful development" have evoked broad response. China has agreed with its self-identification as a responsible global power. The emergence of China to the position of responsible global power has become as a result of a country's development.

The foreign policy activity of India is accompanied by putting forward a number of concepts, which are aimed at showing the world community the main targets, forms and methods of the country's activity in the international arena.

Authors investigated the nature of Islamic fundamentalism, the main provisions of its ideology, relating to international relations and the global order forming.

Keywords: *global order, modern international system, new world order, sovereignty, global trends, global states.*

УДК 321.015 + 342.33 + 342.37 + 342.38

Литвин В. С.,

кандидат політичних наук, доцент,

докторант кафедри політології

Львівського національного університету

імені Івана Франка (Львів, Україна)

E-mail: lytvyn.vitaliy@gmail.com

ДО ОЦІНЮВАННЯ КЛАСИЧНИХ І ПОСТКЛАСИЧНИХ ТА ФОРМУЛЮВАННЯ ОНОВЛЕНОГО І СИНТЕТИЧНОГО ВИЗНАЧЕНЬ НАПІВПРЕЗИДЕНТАЛІЗМУ

Анотація. *Окреслено класичний/«дювержівський» та посткласичний/«постдювержівський» підходи до дефініювання напівпрезиденталізму. Аргументовано,*